הִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה סִימָן קנד

כְּאִלּוּ (יב) הֻתְּנוּ דָּמֵי (תרומת הדשן סימן רע"ג ובית יוסף (ד"ה ומ"ש וכפ"ת)): ט הַמִּתְנַדְּבִים סֵפֶר תּוֹרָה וּמַנִּיחִים מִטְפָּחוֹת בְּבֵית הַבְּנֶסֶת, מֵתֵר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן כָּל סֵפֶר וְסֵפֶר, (לח) שֶׁלְּדַעַת כֵּלָּן הֶקְדֵּשׁוּ. אֲבָל הַמַּנִּיחִים בְּבֵיתָם וְאַחַר כָּךְ מַקְדִּישִׁין, כֵּיוָן שֶׁעַל דַּעַת אוֹתוֹ סֵפֶר נַעֲשָׂה וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ אוֹתוֹ סֵפֶר, (לט) אָסוּר לְהַנִּיחוֹ בְּסֵפֶר תּוֹרָה אַחֵר, (מ) וְיֵשׁ מַתִּירִים. *(וְכֵן נוֹהֲגִין עַכְשָׁיו, (מא) מְשׁוּם לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה עֲלֵיהֶם לִנְהֹג כָּךְ): י כ הַנּוֹהֲגִים לְהַנִּיחַ עֲטָרוֹת סֵפֶר תּוֹרָה בְּרֹאשׁ הַקּוֹרֵא בְּסִיּוּם הַתּוֹרָה, (מב) אֵין מוֹחִין בְּיָדָם, אֲבָל הַמַּנִּיחִים אוֹתָם בְּרֹאשֵׁי חֲתָנִים דְּעָלְמָא, מוֹחִין (יג) בְּיָדָם: יא * ל נֵרוֹת שֶׁל (יד) שַׁעֲוָה (מג) שֶׁנְּתָנָם כּוּתִי לַעֲבוֹדַת אֱלִילִים, (מד) וְכֵן שַׁמָּשָׁן וּנְתָנָם אוֹ מְכָרָן לְיִשְׂרָאֵל, אָסוּר לְהַדְלִיקָם (טו) (מה) בְּבֵית הַבְּנֶסֶת. הַגָּהָה: (מו) אַף עַל פִּי שֶׁמְּתָרִים לְהֶדְיוֹט. מוּמָר עוֹבֵד כּוֹכָבִים שָׁנְּתַן

י הַרְשָׁבָּ"א (מגילה כז. ד"ה וכתוב). כ שָׁם מֵהַיְרוּשַׁלְמִי (שם פ"ג ה"א). ל רַבֵּנוּ יְרוּחָם בְּנְתִיב (ב') [ג'] (ח"ח).

בְּאֵר הַיטֵב

סִימָן רפ"ב (ס"ק יג) כָּתַב דְּאָסוּר לִקַּח סֵפֶר וּלְהַנִּיחוֹ תַּחַת סֵפֶר אַחֵר כְּדֵי לְהַגְבִּיהוּ שֶׁיִּהְא נַחַ לוֹ לִרְאוֹת לְעֵין בְּתוֹכוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן מַנָּח הַסֵּפֶר כְּבָר אֲז מֻתָּר לְהַנִּיחַ הַשֵּׁנִי עַל גַּבָּיו, עַד כָּאן. וּמִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יד) כָּתַב דְּמֻתָּר, וּמִכָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁעוֹשֶׂה לְלִמּוּד מִמֶּנּוּ. כָּתַב בְּסֵפֶר חֲסִידִים (סי' תתצח) לֹא יִשְׁטֹט קַנְטְרֵס עַל הַסֵּפֶר, לְפִי שֶׁאֵין קְדֻשָּׁה לַקַּנְטְרֵס עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ בּוֹ, וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) מַשְׁמַע דִּכְשֶׁכְּתָבוּ בּוֹ מֻתָּר לְהַנִּיחַ עֲלָיו. אִם הַחַמָּה זוֹרַחַת וְלֹא יָכוֹל לִלְמֹד מֻתָּר לְהַנִּיחַ סֵפֶר אֶחָד לְהֵיוֹת לְצַל, אֲבָל שְׁלֹא לְצֹרֶךְ אִסּוּר לְהָנוֹת בּוֹ. סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן (תתצ"ח) [תתק"ד]. לֹא יַנִּיחַ קַנְטְרֵסִים בְּסֵפֶר וְאַל יִכְתֹּב חֻשְׁבּוֹנוֹתָיו בְּסֵפֶר וְלֹא יִנְפֹּה בּוֹ הַקּוֹלְמוֹס. סֵפֶר חֲסִידִים שָׁם (סי' תתקז). כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) תָּמִיהָ עַל גְּדוֹלֵי הַדּוֹר שֶׁאֵין מוֹחִין בְּהָעוֹשִׂין בְּדִבְּרֵי הַסְּפָרִים כִּתְבֵי קֹדֶשׁ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹ הַגְּזָבְרִים כְּשֶׁקּוֹנִין אֵיזֶה דָּבָר, לְהַתְנוֹת שֶׁיִּהְיוּ רַשָּׁאִים לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו)]: ט (לח) שֶׁלְּדַעַת כֻּלָּן הֶקְדֵּשׁוּ. וְכָל שֶׁכֵּן מִטְפָּחוֹת שֶׁהַגְּזָבְרִים קוֹנִים אוֹתָם לְצָרְכֵי הַסְּפָרִים שֶׁבְּבֵית הַכְּנֶסֶת, בְּוַדַּאי לְדַעַת כֵּן נִתְקַדְּשׁוּ לְכַתְּחִלָּה שֶׁיִּהְא מֻתָּר לִתְּנָם מִפֶּסַח לְסֵפֶר: (לט) אָסוּר לְהַנִּיחוֹ וְכוּ'. מְשׁוּם (לג) דְּכָל שְׁנוּי מִקְדֻּשָּׁה לִקְדֻשָּׁה אָסוּר, אִם לֹא לַחֲמוּרָה מִמֶּנּוּ: (מ) וְיֵשׁ מַתִּירִים. כֵּיוָן שֶׁעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ מוֹרִידָהּ מִקְדֻּשָּׁתָהּ: (מא) מְשׁוּם לֵב בֵּית דִּין וְכוּ'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר (לג) אַף עַל גַּב דְּמִצַּד הַדִּין רָאוּי לִפְסֹק כְּהַדֵּעָה רִאשׁוֹנָה שֶׁהִיא דַּעַת רֹב הַפּוֹסְקִים דִּשְׁנוּי מִקְדֻּשָּׁה לִקְדֻשָּׁה שֶׁשָּׁוֶה לָהּ אָסוּר, מִכָּל מָקוֹם הָכָא מֵאַחַר מְשׁוּם לֵב בֵּית דִּין וְכוּ': י (מב) אֵין מוֹחִין בְּיָדָם. שֶׁאֲנִי אוֹמַר לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה עַל זֶה בְּמָקוֹם שֶׁנָּהֲגוּ כֵּן כֵּיוָן שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין לִכְבוֹד הַתּוֹרָה, אֲבָל בְּרֹאשֵׁי חֲתָנִים דְּעָלְמָא לֹא, שֶׁאֵין אָדָם מַתָּנָה בָּעֲטָרוֹת שֶׁהֵן תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה לְכְבוֹד הַסֵּפֶר תּוֹרָה שֶׁיִּהְא מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן הֶדְיוֹט לִכְבוֹד עַצְמוֹ. אֲבָל אִם הִתְנוּ בְּהֶדְיָא בְּשָׁעַת עֲשִׂיַּת הָעֲטָרָה שֶׁיַּנִּיחוּהוּ בְּרֹאשֵׁי חֲתָנִים דְּעָלְמָא שָׁרֵי כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב סָעִיף ח' [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז) וְאֵלֶּיהָ רַבָּה (ס"ק יד)]: יא (מג) שֶׁנְּתָנָם כּוּתִי לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. פֵּרוּשׁ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים לְהַדְלָקָה: (מד) וְכֵן שַׁמָּשָׁן וְכוּ'. כְּלוֹמַר דְּאָז מֻתָּרִין לְהֶדְיוֹט וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב בַּהֲגָהָה דִּנְתִבַּטֵּל מֵהֶם שֵׁם נוֹי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַל יְדֵי כִּבּוּיִן, אֲפִלּוּ הָכִי אָסוּרִין לִגְבוֹהַּ מִשּׁוּם דְּמָאִיס, וְהוּא הַדִּין שֶׁעֲוָה הַנּוֹטֶפֶת מִגֵּרוֹתֵיהֶם דְּאָסוּר [חַיֵּי אָדָם (ח"א כלל יז סנ"ב)]. וְאִם לֹא הֶדְלִקוּ עֲדַיִן מֵעוֹלָם וּמְכָרָן שַׁמָּשָׁן לְיִשְׂרָאֵל, (לד) מֻתָּר אַף לִגְבוֹהַּ דְּלֹא חָל עֲלֵיהוּ שֵׁם נוֹי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים מֵעוֹלָם: (מה) בְּבֵית הַכְּנֶסֶת. וְהוּא הַדִּין לְכָל הֶדְלָקָה שֶׁל מִצְוָה (לה) כְּגוֹן הֶדְלָקַת הַנֵּר דְּשַׁבָּת וְדַחֲנֻכָּה אוֹ לִלְמֹד לְפָנֵיהֶן דְּאָסוּר, (לו) וְהוּא הַדִּין לְכָל מִלֵּי דִּמְצְוָה אֵין עוֹשִׂין מִדָּבָר שֶׁנַּעֲשָׂה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, עַיֵּן סִימָן י"א סָעִיף ח' וְסִימָן תקפ"ו סָעִיף ג'. וּלְעִנְיַן לַעֲשׂוֹת מִבֵּית תְּפִלָּה שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בֵּית הַכְּנֶסֶת, כָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יז) בְּשֵׁם הָרַא"ם (בשו"ת סי' פא) לְהָקֵל, וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו) נוֹטֶה לְהַחְמִיר לַעֲשׂוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת קְבוּעַ, עַיֵּן שָׁם, וְכִמְדֻמֶּה שֶׁהָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהָקֵל. וְעַיֵּן בְּאוּר הֶלְכָה (ד"ה נרות) שֶׁבֵּרַרְנוּ דְּדִוְקָא כְּשֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהַעֲמִיד שָׁם אֱלִילֵיהֶם, אֲבָל אִלּוּ שֶׁמַּעֲמִידִין שָׁם אֱלִילֵיהֶם אַף שֶׁהָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְהָקֵל. וְעַיֵּן בְּאוּר הֶלְכָה מַטְעַם שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל עַל יְדֵי זֶה מִשָּׁם מִשְׁמְשֵׁי אֱלִיל כִּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה קמ"ה סָעִיף ג', עַל כָּל פָּנִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת אָסוּר: (מו) אַף עַל פִּי שֶׁמְּתָרִים לְהֶדְיוֹט. רְצוֹנוֹ לוֹמַר מַטְעַם בְּטוּל וְכַנַּ"ל אֲפִלּוּ הָכִי לְגַבּוֹהַּ אָסוּר מִשּׁוּם דְּמָאִיס. וְהוּא הַדִּין מְנוֹרוֹת שֶׁקּוֹרִין לַייכְטֶע"ר שֶׁהָיוּ בְּבֵית אֱלִילִים שֶׁלְּקָחָן יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁבְּטָלָן הָעוֹבֵד גִּלּוּלִים, שֶׁמֻּתָּרִין לְהֶדְיוֹט, אֲפִלּוּ הָכִי לְבֵית הַכְּנֶסֶת אָסוּר מִשּׁוּם דְּמָאִיס, וְהוּא הַדִּין לְהַדְלִיק בָּהֶן בְּבֵיתוֹ לְצֹרֶךְ מִצְוָה כְּמוֹ לְנֵר שַׁבָּת וְכַדּוֹמֶה [פְּרִי מְגַדִּים (משב"ז סק"ח)] בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הַטַּ"ז]. וְאַף דְּאֵלֶּיהָ רַבָּה (ס"ק טו) צָדַד לְהָקֵל, הַפְּרִי מְגַדִּים וְהַגְּאוֹן רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּסִתְמָא לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה עֲלֵיהֶם [פְּרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טו)]:

ט * וְכֵן נוֹהֲגִין עַכְשָׁיו מְשׁוּם לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה וְכוּ'. **לְכְאוֹרָה לְפִי מָה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ל"ה** בְּשֵׁם תְּרוּמַת הַדֶּשֶׁן (סי' רעג) דְּכִסְפֶר תּוֹרָה שֶׁל יְחִיד שַׁיָּשׁ לוֹ בְּבִיתוֹ אֵין שַׁיָּךְ לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה, **אִם כֵּן הָכָא כֵּיוָן שֶׁבְּבִיתוֹ נִתְקַדֵּשׁ מִכֹּחַ הַמִּטְפַּחַת לְסֵפֶר תּוֹרָה זוֹ קֹדֶם שֶׁהִקְדִּישׁ הַסֵּפֶר תּוֹרָה לְבֵית הַכְּנֶסֶת, מַה שַּׁיָּךְ לֵב בֵּית דִּין עַל זֶה, וְאוּלַי דְּנֹאמַר דְּמֵירֵי בְּשֶׁהָיָה דַּעְתּוֹ מִתְּחִלָּה בְּשָׁעָה שֶׁקָּנָה אוֹתָהּ לְהַקְדִּישָׁהּ לְבֵית הַכְּנֶסֶת** וּמִפֵּילָא לֹא יַחֲדֹּ לְזוֹ דַּוְקָא, **אֲבָל אִם כֵּן הָיָה לוֹ לְרַמ"א לְפָרֵשׁ זֶה וּמִדְּתָם מַשְׁמַע דִּבְכָל גַּוְנֵי שָׁרֵי, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

יא * **נֵרוֹת שֶׁל שַׁעֲוָה וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס"ק מה) **בְּמַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּעִנְיַן לַעֲשׂוֹת מִבֵּית גִּלּוּלִים בֵּית הַכְּנֶסֶת,** שֶׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז) בְּשֵׁם הָרַא"ם (בשו"ת סי' פא) לְהָקֵל, וְדַעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק טו) דְּלֹא נְתַבְּנֵן הָרַא"ם מֵעוֹלָם לְהָקֵל לַעֲשׂוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת קְבוּעַ. **וְאוּלַם דַּע דְּכָל זֶה אִם לֹא הֶעֱמִידוּ שָׁם הֶעוּבְדֵי גִּלּוּלִים אֶת אֱלִילֵיהֶם, בְּזֶה מְצַדֵּד הַמָּגֵן אַבְרָהָם** (שם) **דְּלֹא דְּמֵי לְנֵרוֹת שֶׁעָוֶה שֶׁאָסוּר לְמִצְוָה אַף לְאַחַר הִבְּטוּל,** דְּשָׁם חָל עֲלֵיהֶם עַל כָּל פָּנִים שֵׁם נוֹי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עַל יְדֵי כִּבּוּיִן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵית זֶה דְּלֹא חָל עֲלֵיהֶם מֵעוֹלָם שֵׁם נוֹי עֲבוֹדָה זָרָה וְלֹא שֵׁם מְשַׁמְּשֵׁי עַכּוּ"ם, דְּהָא לֹא הָיָה שָׁם עֲבוֹדָה זָרָה בְּבֵית זֶה רַק שֶׁהֵם מְשֻׁתָּרִים וּמִתְפַּלְּלִים לָאֱלִילֵיהֶם שָׁם, [וְצָרַךְ לָזֶה גַּם כֵּן הַטַּעַם שֶׁהַבַּיִת הוּא כְּעֵין מַחֲבָר, אֲבָל לֹא זֶהוּ עִקַּר הַטַּעַם דְּהָא מְדִינָא כְּתָלוּשׁ נֶחְשָׁב, וְגַם דְּהָא מַחֲבָר עֲצְמוֹ לְמִצְוָה אָסוּר אִם נַעֲבַד כִּדְאִיתָא בְּגֶמָרָא שָׁם (ע"ז מו:), וְזֶהוּ מַה שֶּׁכָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם וְצָרִיךְ עִיּוּן בְּדַף מ"ו מ"ז, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּשָׁם מוּכָח דְּאַף מַחֲבָר גָּמוּר אָסוּר לְמִצְוָה וְרַק בָּזֶה מְצַדֵּד לְהָקֵל כַּנַּ"ל]. **אֲבָל אִם מַעֲמִידִין שָׁם אֱלִילֵיהֶן,** דְּחָל עַל הַבַּיִת שֵׁם מְשַׁמְּשֵׁי עַכּוּ"ם וְאָסוּר בַּהֲנָאָה אַף לְהֶדְיוֹט כְּדְאִיתָא בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קמ"ה סָעִיף ג' בַּהֲגָ"ה, אִם כֵּן **אַף לְאַחַר שֶׁהוֹצִיאוּם מִשָּׁם** דְּהַתַּר הַבַּיִת לְהֶדְיוֹט מִשּׁוּם בְּטוּל, מִכָּל מָקוֹם **עַל כָּל פָּנִים לְמִצְוָה אָסוּר** כְּמוֹ לְעִנְיַן נוֹי עַכּוּ"ם אַף לְאַחַר שֶׁבְּטָלוֹ, וְנִרְאֶה לִי שֶׁעַל זֶה רָמַז הַמָּגֵן אַבְרָהָם בְּמַה שֶׁכָּתַב (שם) וְעַיֵּן סִימָן קמ"ה סָעִיף ג'. וְאֵין לְהָשִׁיב עַל זֶה מִמַּה דְּאִיתָא בְּסִימָן קמ"ג סָעִיף ב' דְּכָתוּב שָׁם, אֲבָל בּוֹנֶה הוּא לְכַתְּחִלָּה הַשְׁרָקְלִין אוֹ הַחֲצַר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹתָהּ הַכְּפָּה שֶׁמַּעֲמִידִין בָּהּ הָעַכּוּ"ם, אַלְמָא דְּלֹא נִקְרָא הַבַּיִת בְּשֵׁם מְשַׁמֵּשׁ לְעַכּוּ"ם, דְּשָׁם בְּבַיִת עַצְמוֹ אֵין שׁוּם עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים רַק שֶׁמַּעֲמִידִין אֶת הָעֲבוֹדָה זָרָה עַל הַכְּפָּה שֶׁעָלֶיהָ וְלָכֵן לֹא נֶחְשַׁב הַבַּיִת אֶלָּא

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ט **(נג)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתב הר"ן): **(נד)** הַגְּרַ"א: יא **(נה)** תְּשׁוּבַת חֵתָם סוֹפֵר סִימָן מ"ב: **(נו)** יוֹרֶה דֵּעָה קל"ט (סי"ג): **(נז)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יז):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת סִימָן קנד

(מז) שַׁעֲוָה אוֹ נֵר לְבֵית הַכְּנֶסֶת, (טז) (מח) אָסוּר לְהַדְלִיקוֹ (פסקי מהר"י ויי"ל (דימן והלמס) סימן (ס"ד) [ס"ז]), וְעַיֵּן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קל"ט (סי"ג) וְרנ"ד (ס"ג) בְּדִינִים אֵלּוּ: **יב** [מ]עַכְבָּר שֶׁנִּמְצָא בְּשֶׁמֶן שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, (מט) **אִם הוּא** (יז) **מָאוּס** (נ) **אָסוּר לְהַדְלִיקוֹ** (יח) [יח] **בְּבֵית הַכְּנֶסֶת:** **יג** (נא) [נ]ֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת (נב) **מֻתָּר לְקְרוֹת** (יט) **לְאוֹרוֹ:** **יד** (נג) [ס]אֵין מַדְלִיקִין בֶּהָן נֵר שֶׁהוּא (נד) שֶׁל הֶדְיוֹט מִנֵּר בֵּית הַכְּנֶסֶת, [ע]וַיֵּשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר דְּהָנֵי מִלֵּי בְּעוֹד * שֶׁדּוֹלְקִין לְמִצְוָתָן, אֲבָל (נה) כְּשֶׁצָּרִיךְ לְכַבּוֹתָן, מֻתָּר. הַגָּהָה: מִיהוּ לֹא נָהֲגוּ לְזַהֵר בְּכָךְ, וּמַדְלִיקִין בָּהֶן נֵר שֶׁהוּא (נו) לְצָרְכּוֹ (כ) [כ] גָּדוֹל, וְאָפְשָׁר גַּם כֵּן שֶׁדַּעַת בֵּית דִּין מַתָּנָה בְּכָךְ, וְכֵן בְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁנָּהֲגוּ לְהָקֵל בְּדִבְרֵיהֶם כְּאֵלּוּ וְהוּא מַהֲאִי טַעְמָא (פסקי מהרא"י סימן (רכ"ה) [רע"ג]): **טו** [פ]בְּנֵי כְרַךְ שֶׁקָּנוּ סֵפֶר תּוֹרָה (נז) וְהִתְנוּ שֶׁאִם יֵצֵא אֶחָד מֵהַכְּרַךְ שֶׁהַנִּשְׁאָרִים יִתְּנוּ לוֹ חֶלְקוֹ, (כפ) [כא] וְהוּקְרוּ

מ שם בְּנִתְיב ט"ו (ח"ה). נ שם בְּנִתְיב (ב') [ג'] (ח"ה). ס כָּל בּוֹ (סי' יז). ע נִמּוּקֵי יוֹסֵף בְּהִלְכוֹת צִיצִית (יב: ד"ה טלית). פ תְּשׁוּבַת רַב יְהוּדָא (הו"ד בב"י ד"ה מצאתי, ובתשובות מיימוני לספר משפטים סי' יח, ובתשובות מהרי"ם מרוטנבורג ד"פ סי' קצה).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

אֲבָל אָסוּר מִשּׁוּם שֶׁמָּא יְבוֹאוּ לִידֵי מִכְשׁוֹל לִקְרוֹת מִתּוֹכוֹ, עַיֵּן שָׁם: **יב** [יח] **בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.** וְכָתַב הָרַשְׁבָּ"ץ חֵלֶק ב' סִימָן קע"א שֶׁמִּן שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת לְעוֹלָם הוּא זְמַנּוֹ וְאָסוּר לֶהָנוֹת, אִם לֹא שֶׁמִּקְרִיהוּ שִׁבְעָה טוֹבֵי הָעִיר בְּמַצְמֵד אַנְשֵׁי הָעִיר וְקָנוּ מִדָּמָיו סֵפֶר תּוֹרָה דְּמַעֲלִין בִּקְדֻשׁ, וְאִם אֵין בּוֹ אֶלָּא הַזְמָנָה אֵין צָרִיךְ צְלוּי, עַיֵּן שָׁם: **יד** [כ] **גָּדוֹל.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וּבְאֶשֶׁל אַבְרָהָם כָּתַב מַה שֶּׁמַּקְלִיק לְהַדְלִיק הַפִּיפְיָ"א שֶׁל טַאבָּאק"ו כו', עַיֵּן תְּשׁוּבַת בֵּית יְהוּדָה (סי' כא) כו', וּמִפְּשָׁטָעוּת הַדְּבָרִים, שֶׁבְּבֵית יְהוּדָה מְפֹאָר. וּבְמַחְלַת כְּבוֹדוֹ נָתַן מִכְשׁוֹל לְמַעְיְנֵיהֶם שֶׁאִדְּרַבָּה שָׁם כָּתַב שֶׁהַדִּבּוּר פָּשׁוּט לְאִסּוּר, וְהַמֶּקֶל, מָשׁוּם לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה שֶׁהוּא דָּבָר שֶׁהַכֹּל מִשְׁתַּמְּשִׁין וְצָרִיכִין לְהַדְלָקַת נֵר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. וַאֲפִלּוּ מִשֶּׁלְּהֶבֶת לְבַד מְבֵירָא לַהּ דְּאָסוּר לְהַדְלִיק וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִשֶּׁלְּהֶבֶת הַקָּשׁוּר עִם הַפְּתִילָה, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה פָּשׁוּט דְּאָסוּר לְהַדְלִיק מִנֵּר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת הַפִּיפְיָ"א כִּי מִלְּבַד הַנֵּר עַצְמוֹ יֵשׁ בָּזֶה קְפִידָא מֵחֲמַת קְדֻשַּׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁזֶּה הֲרֵי כְּמוֹ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, וְלָכֵן אֲפִלּוּ מִנֵּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָסוּר, וְגַם שֶׁנֵּר יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן עֲשׂוּי לִכְבוֹד בֵּית הַכְּנֶסֶת, אֲבָל בִּכְתָבֵי מִדְרָשׁוֹת שֶׁחֲכָמִים וְתַלְמִידֵיהֶם קְבוּעִים לִלְמֹד וּלְלַמֵּד וּצְרִיכִים לִכְתָבִים לְצַשֵּׂם לְצַשָּׂק הַשַּׁאבָּק, לֹא מַטְרִחִינַן עֲלַיְיהוּ לְלֶכֶת לְבֵית הַכְּנֶסֶת שָׁם אֶת הַפִּיפְיָ"א שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה מִשּׁוּם בְּשׁוּל תּוֹרָה, וּבְכָהֲאי גַּוְנָא וַדַּאי לַב בֵּית דִּין מַתָּנָה. וּמִכָּל מָקוֹם בְּנֵר שֶׁל תְּפִלָּה יֵשׁ לְהַחְמִיר, שֶׁאוּלַי אֵין דַּעַת הַמִּתְנַדְּבִים נֵר לַמָּאוֹר בִּשְׁעַת תְּפִלָּה לָזֶה, אֲבָל בְּנֵר יִשְׂרָאֵל שֶׁדּוֹלֵק כָּל הַמְּעַת לְעַת יֵשׁ לְהַתִּיר:

טו [כא] **וְהוּקְרוּ.** עַיֵּן בַּאֵר הֵיטֵב. וּמֵה שֶּׁכָּתַב מָצָא דָּבָר כו', עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קנ"א הַכְנֶסֶת אֶחָד וּמַחֲמַת סִבָּה הֶצְרְכוּ לַחֲלֹק עֲצֵמָם לִשְׁנַיִם, הַדִּין שֶׁכָּל כְּלֵי קֹדֶשׁ וְסֵפֶר תּוֹרָה יַחֲלֹקוּ בְּאֹפֶן זֶה, אִם יֵשׁ חֲפָצִים יְדוּעִים שֶׁהִקְדִּישָׁם אֶחָד יָכוֹל הוּא אוֹ יוֹרְשָׁיו לְהוֹלִיכָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת אֲשֶׁר הוּא בְּתוֹכוֹ, וּמֵה שֶּׁאֵינוֹ יְדוּעַ יַחֲלֹקוּ לְפִי עֶרֶךְ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם מִבֶּן שִׁשׁ עֶשְׂרֵה וּמַעְלָה כִּי יֵשׁ לְכֻלָּם זְכוּת בָּהֶם, וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְחַלְּקָם

בַּאֵר הַלָּכָה

כְּתַשְׁמִישׁ לְהַכְפָּה שָׁעָלָיו וְאֵינוֹ אֶלָּא תַּשְׁמִישׁ דְּתַשְׁמִישׁ לַעֲבוֹדָה זָרָה עַצְמָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּבֵית שֶׁהֲקָצָה לְהַעֲמִיד בְּתוֹכוֹ אֲלִילִים לְעָבְדָם אִם כֵּן הַבַּיִת הוּא מְשַׁמֵּשׁ גַּמּוּר לַעֲכוּ"ם וְכַמְבאָר בְּהָדְיָא בְּסִימָן קמ"ה סְעִיף ג' בְּהַגָּ"ה הַנַּ"ל, וְאִם כֵּן בְּוַדַּאי אָסוּר לְמִצְוָה אַף לְאַחַר הַבִּטּוּל. **וְרָאִיתִי לְגָדוֹל אֶחָד שְׁמִצְדֵּד לְהָקֵל מִטַּעַם דְּדַרְכָּן לְהַעֲמִיד הָעֲבוֹדָה זָרָה בְּתַבָה וְכִדּוֹמָה** וְאִם כֵּן הַבַּיִת הֲוֵי רַק תַּשְׁמִישׁ לְתַשְׁמִישׁ, **וְאֵין דְּבָרָיו נִרְאִין,** דְּבָאֱמֶת יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ הַרְבֵּה גְּלוּלִים שֶׁעוֹמְדִים מֻגָּלִים עַל הָאָרֶץ וְעַל הַכְּתָלִים, וּמִלְּבַד זֶה עִקַּר סְבָרָתוֹ דְּמִשּׁוּם זֶה לֹא יִקָּרֵא הַבַּיִת רַק תַּשְׁמִישׁ לְתַשְׁמִישׁ לֹא נֶהֱרָא, דַּהֲרֵי מִכָּל מָקוֹם הַקָּצָה הַבַּיִת לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְעַיֵּן בְּדָגוּל מַרְבָּבָה מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת (מגילה ו. ד"ה טראטריות), וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָ"א שָׁם (ד"ה אלו) כְּהַתּוֹסָפוֹת. **וְדַע עוֹד דְּאִם הַבַּיִת תְּפִלָּה שֶׁלָּהֶם לֹא הָיְתָה רַק שְׁכוּרָה לָהֶם אֶפְשָׁר שֶׁיֵּשׁ לְצַדֵּד לְהָקֵל אַף בְּאֹפֶן זֶה,** דְּאֵין בְּכֹחָן לְאֲסֹר הַבַּיִת לְעוֹלָם, עַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק יז), וְעַיֵּן בְּעֵין יִצְחָק אֹרַח חַיִּים סִימָן י':

יד * שֶׁדּוֹלְקִין לְמִצְוָתָן. **וְנֵר שֶׁל הַבְדָּלָה לְאַחַר שֶׁהִבְדִּיל עָלֶיהָ, כְּבָר נַעֲשָׂה הַמִּצְוָה וּמֻתָּר לְהַדְלִיק מִמֶּנּוּ אֲבָל לֹא קֹדֶם,** (בַּ"ח סי' תרעד ס"ב) בְּשֵׁם רַשַׁ"ל (בשו"ת סי' פה), וְכֵן דַּעַת הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק"כ) וְיֵשֵׁב הַשִּׂגַת הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס"ק כא), עַיֵּן שָׁם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מְצַדְּדִים לְהוֹרוֹת כְּדִבְרֵי הַטַּ"ז (סק"ח). וּלְעִנְיַן סַפְסָלִים מִבָּתֵּי אֲלִילִים שֶׁהֵם עֲשׂוּיִין רַק לִישִׁיבָה בְּעָלְמָא וְלֹא לְנוֹי לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, פָּסַק הַפְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ח) דְּמֻתָּרִים לְבֵית הַכְּנֶסֶת אַף בְּלִי בִּטּוּל: **(מז) שַׁעֲוָה אוֹ נֵר.** וְהוּא הַדִּין (נ) שְׁאָר דְּבָרִים: **(מח) אָסוּר לְהַדְלִיקוֹ.** דְּדָמֵי לְקָרְבָּן שֶׁאֵין מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ, (נא) וְהוּא הַדִּין מִמּוּמָר לְחָלֵל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא (נט) אוֹ מוּמָר לְהַכְעִיס אֲפִלּוּ בְּאֶחָד מִשְּׁאָר עֲבֵרוֹת, שֶׁאֵין מְקַבְּלִין מֵהֶן קָרְבָּן, אֵין מְקַבְּלִין מֵהֶן דָּבָר לְבֵית הַכְּנֶסֶת. מִיהוּ אִם נָתְנוּ מָעוֹת לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה בִּשְׁמָן, שָׁרֵי [מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק יח)]: **יב** (מט) **אִם הוּא מָאוּס.** וַאֲפִלּוּ יֵשׁ שִׁשִּׁים נֶגְדּוֹ דְּמַתָּר בַּאֲכִילָה, כֵּיוָן שֶׁמָּאוּס אָסוּר מִשּׁוּם 'הַקְרִיבֵהוּ נָא לְפָחָתֶךָ' (מלאכי א ח), וְיֵשׁ מְקִלִּין בְּיֵשׁ שִׁשִּׁים: **(נ) אָסוּר לְהַדְלִיקוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת.** בְּפְרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ח) מְצַדֵּד דְּהוּא הַדִּין לִשְׁאָר הַדְלָקָה שֶׁל מִצְוָה כְּגוֹן נֵר שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה אָסוּר אִם הוּא מָאוּס לוֹ: **יג** (נא) **נֵר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת.** הַיְנוּ שֶׁנִּדַּר אֶחָד שֶׁמֶן לְהַדְלָקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת: **(נב) מֻתָּר לִקְרוֹת.** הַיְנוּ בְּדִבְרֵי תוֹרָה וְלֹא בְּקְרִיאָה שֶׁל חל. וְלֹא דָּמֵי לְנֵר חֲנֻכָּה דִּלְרֹב הַפּוֹסְקִים אֲפִלּוּ לְלִמּוּד אָסוּר לְאוֹרָן וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן תרע"ג (ס"א), שָׁאנֵי הָתָם דִּבְעִינַן שֶׁיִּהֶא נִכָּר שֶׁהַדְלָק לְשֵׁם מִצְוָה נֵר חֲנֻכָּה וְלֹא לְשׁוּם דָּבָר אַחֵר, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָכָא דְּכוֻנַּת הַנּוֹדֵר הָיָה רַק כְּדֵי לְהַרְבּוֹת מְאוֹר בֵּית הַכְּנֶסֶת, לְפִיכָךְ כָּל כַּמָּה דְּקָרוּ אֵינְשֵׁי לְאוֹרוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה טְפֵי אִיכָּא מִצְוָה וּמְקַבֵּל שָׂכָר. וּמִיהוּ זֶה דַּוְקָא בְּמִי שֶׁנָּדַר נֵר לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְכַנַּ"ל, אֲבָל בִּמְקוֹמוֹת שֶׁעוֹשִׂין הַגִּבְּרִים נֵרוֹת וְהַדָּרְךְ לִקַּח בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת כָּל אֶחָד נֵר לְבֵיתוֹ, אֲפִלּוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן תַּשְׁמִישׁ חל שָׁרֵי, דְּהֲוֵי לֵהּ לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה עֲלֵיהֶן, אֲבָל בְּאוֹתָם שֶׁעוֹמְדִים עַל הַמְּנוֹרָה אָסוּר [לְאַפּוּקֵי מִמָּנוּ נֵר שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה אוֹ לְצָרְכּוֹ תַּלְמוּד תּוֹרָה, דְּשָׁרֵי: **יד** (נג) **אֵין מַדְלִיקִין וְכוּ'.** דְּיֵשׁ קְדוּשַׁת בֵּית הַכְּנֶסֶת עֲלֵיהֶם: **(נד) שֶׁל הֶדְיוֹט.** וּלְאַפּוּקֵי לְהַדְלִיק מִמָּנוּ נֵר שַׁבָּת וַחֲנֻכָּה אוֹ לְצָרְכּוֹ תַּלְמוּד תּוֹרָה, דְּשָׁרֵי: **(נה) כְּשֶׁצָּרִיךְ לְכַבּוֹתָן.** הַטַּעַם דְּלֹא חֲמִירִי מִנֵּר חֲנֻכָּה דְּלְאַחַר שֶׁדָּלְקוּ זְמַן שִׁעוּרָן מֻתָּר לְהָנוֹת מֵהֶן [הַגְּרָ"א]: **(נו) לְצָרְכּוֹ גָּדוֹל.** וּלְעִנְיַן לְהַדְלִיק הַפִּיפְיָ"א שֶׁל טַאבָּא"ק מִנֵּר שֶׁל בֵּית הַכְּנֶסֶת, עַיֵּן בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סק"כ) שֶׁפּוֹסֵק לְאִסּוּר מִנֵּר שֶׁל תְּפִלָּה, וְאַף מִנֵּר שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁדּוֹלֵק כָּל הַמְּעַת לְעַת יֵשׁ לְהַתִּיר. כָּתַב סֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תת"י לֹא יִקַּח נֵר לְבַקֵּשׁ מְעוֹתָיו, אֲבָל אִם יָרֵא פֶּן נָחְבְּאוּ גַּנָּבִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת יִקַּח נֵר וְיַחֲפֵשׂ [אֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט)], וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי אַחַר שֶׁכָּתַב רַמָ"א דְּלְצָרְכּוֹ גָּדוֹל אָמְרִינַן לֵב בֵּית דִּין מַתָּנָה, מִסְתַּבְּרָא דְּשָׁרֵי נַמִּי לְקַח נֵר לְחַפֵּשׂ מְעוֹתָיו שֶׁנָּפְלוּ מִמֶּנּוּ: **טו** (נז) **וְהִתְנוּ**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(מ) יוֹרֶה דֵּעָה רנ"ד (ס"ב): **(מא)** מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): **(מב)** פְּרִי מְגַדִּים (משז"ז סק"ט):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת סִימָן קנד

הַסְּפָרִים, אִם יָצָא אֶחָד מֵהֶם אֵין נוֹתְנִין לוֹ (נח) אֶלָּא מַה שֶּׁנָּתַן (נט) בִּלְבַד:

בַּאֵר הֵיטֵב

יִשְׁתַּמְּשׁוּ כָּל אֶחָד בִּזְמַן לְפִי עֲרָךְ, עַד כָּאן. וְכָתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) וְלִי נִרְאֶה אִם נִשְׁתַּקֵּעַ שֵׁם בְּעָלָיו מִמָּנוּ אַף עַל פִּי שֶׁיִּדְּעוּ מִי הִקְדִּישָׁם, זְכוּ בָהֶם כֻּלָּם, דְּהָא הַקָּהָל יְכוֹלִים לְשַׁנּוֹתוֹ לְדָבָר הֶרְשׁוּת, וְעוֹד נִרְאֶה לִי דְּגַם לָנָשִׁים וְטַף יֵשׁ לָהֶם חֵלֶק בְּכָל דְּבָרִים שֶׁיִּרְשׁוּ הַזְּכוּת מֵאֲבוֹתֵיהֶם, עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן (בְּהָרַא״ש) [בְּהָרַחַ״ש] חֵלֶק ג׳ סִימָן (ד׳) (ו׳) מַה שֶּׁהָאֲרִיךְ בְּצִנְעָן זֶה. קָהָל שֶׁבָּרְחוּ וְאַחַר כָּךְ נִתְיַשְּׁבוּ וְאֶחָד מֵהֶם אָפְלוּ לָקַח כְּלֵי קֹדֶשׁ, מְחֻיָּב לְהַחֲזִיר לְיָדָם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לְדוּר שָׁם אֲפִלּוּ הָיָה הוּא הַמְנַגֵּב הַכְּלֵי קֹדֶשׁ. מִשְׁפְּטֵי שְׁמוּאֵל סִימָן ט״ו, וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֵׁנִי סִימָן מ״ט. אֶחָד שֶׁקָּנָה מִצְוָה אַחַת לְשָׁנָה גְּלוּלָה וּבְתוֹךְ הַשָּׁנָה גֵּרַשׁ הַמְּלָךְ הַיְּהוּדִים, אִם בְּשָׁעַת הַקְּנָיָן כָּבָר נִשְׁמַע דְּבַר הַמְּלָךְ אַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ מְשֻׁתָּדְלִין לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה מִכָּל מָקוֹם הָיָה לוֹ לְהִתְנוֹת וְאִם לֹא הִתְנָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם, וּכְשֶׁהִתְנָה בָּעֵינָן תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְכָל דִּינֵי תְּנַאי. מִנְחַם עֲזָרִיָה סִימָן ס״ד, וְעַיֵּן בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן של״ד סָעִיף א׳ בְּהַגָּ״ה, וְאָפְשָׁר דְּהַקְדֵּשׁ שֶׁאֵנִי דְּיֵד הַקְּדֵשׁ עַל הָעֶלְיוֹנָה. מַגֵּן אַבְרָהָם (שם). כָּתַב הָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ תקפא) רְאוּבֵן שֶׁבָּנָה מִבֵּיתוֹ הַיכֵל לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְרוֹצֶה לִכְתֹּב שְׁמוֹ עָלָיו, אֵין יְכוֹלִין לְעַכֵּב עָלָיו שֶׁהַתּוֹרָה מִפְרָסֶמֶת הָעוֹשֶׂה מִצְוָה. אֶחָד בָּנָה בֵּית הַכְּנֶסֶת וְרָצוּ הַקָּהָל לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בְּמָעוֹת וְלֹא רָצָה כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְשֵׁם, וְכָלָה זַרְעוֹ, סָפֵר חֲסִידִים סִימָן תק״ג, וְעַיֵּן תְּשׁוּבַת עֲבוֹדַת הַגֵּרְשֵׁנִי סִימָן מ״ט מְזֻּה. אֶחָד רָצָה לִתֵּן בְּצַד מִצְוָה עֲשָׂרָה זְהוּבִים וְנָתַן אַחַר חֲמִשָּׁה עָשָׂר זְהוּבִים וְאַחַר כָּךְ חָזַר הַשֵּׁנִי, חַיָּב הָרִאשׁוֹן לְעַכְּבוֹ בְּצַד עֲשָׂרָה זְהוּבִים. צָמַח צֶדֶק (בשו״ת סי׳ עב), וְהַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) כָּתַב עָלָיו וְלֹא נָהֲגוּ כֵּן. וַיְבָקֵשׁ אֲלֵיהוּ רַבָּה (ס״ק כב) מְפַלְפֵּל אִי מַתָּר לַעֲשׂוֹת הַמֻּכְסָה לַסֵּפֶר תּוֹרָה אוֹ מְעֻנְטָל״י וּמַפָּה, מִשַּׁעֲטַנְז, וּמְסַיֵּם שָׁם וּלְמָה דִּסְבִירָא לֵן דְּאָסוּר, אִם טָעָה אֶחָד וְעָשָׂה טָעוּת וְיֵעָשֶׂה הֲרֵי הַקֹּדֶשׁ טָעוּת וְיֵעָשֶׂה מִמָּנוּ פְּרָכַת]:

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

סָעִיף קָטָן ה׳ וּבְשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה שָׁם. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הָרַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ תקפא) שֶׁאֵין יְכוֹלִים לְעַכֵּב לִכְתֹּב שְׁמוֹ, עַיֵּן בְּצֶמַח צֶדֶק סִימָן נ׳ בְּאֶחָד שֶׁעָשָׂה צִיּוּר מְגוֹרָה עַל דַּלְתֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בִּלְא יְדִיעַת הַצִּבּוּר, וְאַחַר כָּךְ רוֹצֶה לַחְתֹּם שְׁמוֹ שֶׁמְּעַכְּבִים עָלָיו לוֹמַר שֶׁגַּם הֵם רוֹצִים לְהִשְׁתַּתֵּף בָּזֶה, דְּצִוּרַת הַמְּגוֹרָה עַל דַּלְתֵי אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ מְבַפְּנִים נוֹהֲגִין כֵּן בְּכָל הַקְּהִלּוֹת עַל פִּי הָאֲחֲרוֹנִים שֶׁהוּא מָגֵן עַל הַפָּרָנְסוֹת שֶׁלֹּא תֵּבֵא וְחוֹשְׁבִין זֶה לִמְצוָה גְּדוֹלָה כו׳, וְכֵיוָן דְּהַאי יְחִיד מַקְפִּיד עַל חֲתִימָתוֹ יְכוֹלִין לְהַחֲזִיר לוֹ מַעֲשָׂיו אַף שֶׁהִתְחִלָּה שְׁתָקוּ שֶׁפָּרְחוּ שֶׁהוּא מוּכָן לְצַבּוּרָא וּמוֹסֵר יָפָה כו׳, וְהָא דְּאֵין מוֹחִים בְּמִתְנַדְּבִים טַפִּים וּמְנוֹרַת כֶּסֶף וּפָרֹכֶת אַף שֶׁנִּכְתַּב שָׁם, מִשּׁוּם שֶׁאֵין נִדְבַת הַיָּחִיד מְכַשֵּׁל נִדְבַת צִבּוּר כו׳, וְגַם כֵּיוָן שֶׁפְּתִיחַת הָאָרוֹן הוּא לְפִיּוּטִים וּתְפִלָּה שֶׁצְּרִיכִין כַּוָּנָה, יֵשׁ לַחוּשׁ לְהַפְסֵיחַ הַדַּעַת כְּשֶׁיִּרְאוּ חֲתִימַת הַיָּחִיד שֶׁהוּא לָהֶם דָּבָר חָדָשׁ וְתִמְהוּ, וְעַיֵּן לְעֵיל (באר היטב) סִימָן (כ׳) (ק״נ) סָעִיף קָטָן (ד׳) (ד׳) בְּשֵׁם אֲמוּנַת שְׁמוּאֵל (בשו״ת סי׳ לה). וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַצֶּמַח צֶדֶק (בשו״ת סי׳ עב) אֶחָד רָצָה לִתֵּן בְּצַד מִצְוָה כו׳, עַיֵּן בְּשוּ״ת פְּנִים מְאִירוֹת חֵלֶק ב׳ סִימָן כ״ה שֶׁהָיָה אֵירָה סְכוּסוּךְ בְּעִנְיַן קְנִיַּת מַפְטִיר שֶׁהַשֵּׁנִי אָמַר שֶׁהַשֵּׁשׁ טָעָה וְהָרִאשׁוֹן אָמַר כֵּיוָן שֶׁהַשֵּׁשׁ הִכְרִיז הַהוֹסָפָה הַפְּסֵיד דִּבְרוֹ, וְשָׁאֲלוּ הַגְּבָאִים פִּיו, וְלֹא רָצָה לַחְקֹר הָעִנְיָן בְּיוֹם הַקְּדוּשׁ וְזֶה לְהַכְרִיז שֵׁנִית מַכְרִיזַת הַפְּטִירָה וּמַה שֶּׁיִּהְיֶה הַפְּסֵד יִקַּב הַדִּין אַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, וְהֵבִיא דִּבְרֵי הַצֶּמַח צֶדֶק וְהָעֲלָה שֶׁהַחֲזָקָה יְכוֹל לוֹמַר קִים לִי כְּהַפּוֹסְקִים דְּלֹא לְקַיְּנָן צְדָקָה מֵהַקְּדֵשׁ וּמִנְהָגָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל כו׳, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כג). אַךְ אִם פָּסַק בַּעֲשָׂרָה וְלֹא הוֹסִיף אַחַר עָלָיו, אֵינוֹ יָכוֹל לַחֲזֹר, וּכְזֶה הַמִּנְהָג לְהוֹצִיא מִמָּנוּ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְכוּ׳. וּכְלֹא הִתְנוּ (מ) אֵין צָרִיךְ לִתֵּן לָזֶה שֶׁהוֹלֵךְ כְּלוּם, דְּהָא קָנוּ אוֹתָהּ אַדַּעְתָּא שֶׁתִּשָּׁאֵר פֹּה: **(נח) אֶלָּא מַה שֶּׁנָּתַן.** דְּמִסְתָּמָא לֹא הִתְנוּ אֶלָּא לְחֶלֶק מְבֻרָר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וְלֹא לַעֲשׂוֹת שׁוּמָא אַחֶרֶת, וְאַף אִם הָיָה רָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בְּלִשּׁוֹנָם לְמַה נִּתְכַּוְּנוּ נְמֵי דִּינָא הָכִי, כֵּיוָן דְּמִמָּה נַפְשָׁךְ הַסֵּפֶר תּוֹרָה נִשְׁאָר לְהִנִּשָּׁאֲרִים אֶלָּא שֶׁצְּרִיכִין לְהַחֲזִיר הַדְּמִים, וְיֵשׁ סָפֵק כַּמָּה יַחֲזִירוּ, מְצוּ לְמֵימַר הַסֵּפֶר תּוֹרָה מַמָּה נַפְשָׁךְ דִּידָן הֵיא וְאִי מִשּׁוּם דְּמֵי אֵיתֵי רְאָיָה וּשְׁקַל [בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה מצאתי)]. וּלְפִי טַעַם זֶה הָאַחֲרוֹן, אֲפִלּוּ הוֹזִלוּ הַסְּפָרִים אֵין צָרִיךְ לִתֵּן לוֹ אֶלָּא כַּשַּׁעַר הַזּוֹל [לְבוּשׁ]. וְאִם הָיָה הַתְּנַאי בֵּינֵיהֶם שֶׁאִם יִרְצֶה הוּא יִתֵּן לָהֶם דְּמֵיהֶם וְיִקַּח הַסֵּפֶר תּוֹרָה, אַף עַל פִּי שֶׁנָּתְרַצָּה אַחַר כָּךְ לִתֵּן לָהֶם הַסֵּפֶר תּוֹרָה, מִכָּל מָקוֹם הֵם אֵינָם נֶקְרָאִים מְחֻזָּקִים כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לְסַלְקָן [מַגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כג)]:

(נט) בִּלְבַד. וְכָל זֶה בְּנִדּוֹן כָּזֶה, דִּכְלֹא תְּנַאי לֹא הָיָה לוֹ שׁוּם זְכוּת לְמִשְׁקַל דְּמֵי עֲבוּר חֶלְקוֹ וְכַנַּ״ל, וּמִמֵּילָא הָוֵי סֵפֶר תּוֹרָה בְּחֶזְקַת הַנִּשְׁאָרִים אֶלָּא שֶׁהַתְּנַאי גּוֹרֵם שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ דָּמִים, הֵם אוֹמְרִים אֵיתֵי רְאָיָה כַּמָּה מַגִּיעַ לְךָ בִּשְׁבִיל תְּנַאי שֶׁלְּךָ וּשְׁקֹל, אֲבָל שֶׁתְּפִיס שָׁקְנוּ בְּיַחַד בַּיִת אֶחָד וְהָיָה תְּנַאי בֵּינֵיהֶם שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ חֶלְקוֹ כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצֶה, וְאַחַר כָּךְ הוּקַר וְאֶחָד רוֹצֶה לְהִסְתַּלֵּק וְלִטֹּל חֶלְקוֹ מִן הַנִּשְׁאָרִים, וַדַּאי צְרִיכִים לִתֵּן לוֹ כְּפִי מַה שֶּׁשָּׁוֶה עַתָּה, דְּמִכֹּחַ הַתְּנַאי לֹא יִגְרַע כֹּחוֹ, דִּלְמָא בָּא תְּנַאי זֶה אֶלָּא לְיַפּוֹת כֹּחוֹ דִּלְמָא יִצְטָרֵךְ לְהַמְתִּין עַד זְמַן שֶׁיִּרְצוּ הֵם, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כָּאן בְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּמִצַּד הַדִּין אֵין לוֹ שׁוּם זְכוּת בַּסֵּפֶר תּוֹרָה בִּלְתִּי הַתְּנַאי וְכַנַּ״ל [טַ״ז (ס״ק יב)]. בְּנֵי הָעִיר שֶׁהָיָה לָהֶם בֵּית הַכְּנֶסֶת אֶחָד וּמַחֲמַת אֵיזֶה סִבָּה הֻצְרְכוּ לַחֲלֹק עַצְמָן לִשְׁנַיִם, הַדִּין הוּא שֶׁכָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְסֵפֶר תּוֹרָה יֵחָלְקוּ בְּאֹפֶן זֶה, אִם יֵשׁ חֻפְּצִים יְדוּעִים שֶׁהִקְדִּישׁוּם יְחִיד וַעֲדַיִן לֹא נִשְׁתַּקַּע שָׁם הַבְּעָלִים, יָכוֹל הוּא אוֹ יוֹרְשָׁיו לְהוֹלִיכָם לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁמִּתְפַּלֵּל בְּתוֹכָהּ, אֲבָל אִם נִשְׁתַּקַּע שָׁם בְּעָלָיו מִמֶּנּוּ (מפ) אַף עַל פִּי שֶׁיְּדוּעַ מִי הִקְדִּישָׁם אֵין לוֹ שׁוּם יִפּוּי כֹּחַ וְיִתְרוֹן בָּהֶם מֵאֲחֵרִים. וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת הַבָּאִים מִקַּפַּת הַקָּהָל, (מנ) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאֲלוּ הַהֶקְדֵּשׁוֹת יְחֻלְּקוּ לְפִי עֲרָךְ אֲנָשִׁים שֶׁהֵם מִבֶּן י״ג וָמַעְלָה [שֶׁיֵּשׁ לָכֶלֶם זְכוּת בַּסֵּפֶר תּוֹרָה לִקְרוֹת בָּהֶם וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֻפְּצִים שֶׁל הֶקְדֵּשׁ], אֲבָל הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (שם) כָּתַב דְּגַם לָנָשִׁים וְטַף יֵשׁ חֵלֶק בְּכָל הַדְּבָרִים כִּי יוֹרְשִׁים הַזְּכוּת מֵאֲבוֹתֵיהֶם. וְאִם אִי אֶפְשָׁר לְחַלְּקָם, יִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהֶם כָּל אֶחָד עַרְבָּ זְמַן לְפִי הַזְּכוּת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם בָּהֶם. קָהָל שֶׁבָּרְחוּ מֵעִיר מֵאֵיזֶה סִבָּה וְאָחַד מֵהֶם לָקַח כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ עִמּוֹ, וְאַחַר כָּךְ חָזְרוּ רֹב הַקָּהָל וְנִתְיַשְּׁבוּ, מְחֻיָּב לְהַחֲזִיר לָהֶם כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אַף עַל גַּב שֶׁהוּא הָיָה הַמְנַגֵּב אֶת הַכֵּלִים וְהוּא אֵינוֹ רוֹצֶה לַחֲזֹר וּלְהִתְיַשֵּׁב בְּאוֹתוֹ קָהָל, כֵּיוָן שֶׁחָזְרוּ וְנִתְיַשְּׁבוּ שָׁם רֹב הַקָּהָל [מִשְׁפְּטֵי שְׁמוּאֵל סִימָן ט״ו]. כָּתַב רַמַ״ע בְּתִשׁוּבָה סִימָן ס״ד אֶחָד שֶׁקָּנָה מִצְוָה לְשָׁנָה גְּלוּלָה וּבְתוֹךְ הַשָּׁנָה גֵּרַשׁ הַמֶּלֶךְ הַיְּהוּדִים, אִם בְּשָׁעַת הַקְּנָיָן נִשְׁמַע דְּבַר הַמֶּלֶךְ אַף עַל גַּב שֶׁהָיוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה, מִכָּל מָקוֹם הָוֵי לֵיהּ לְהִתְנוֹת וְאִם לֹא הִתְנָה צָרִיךְ לְשַׁלֵּם, וְגַם בְּהִתְנָה בָּעֵינַן שֶׁיִּתְּנָה כְּמִשְׁפְּטֵי הַתְּנַאי דְּהַיְנוּ תְּנַאי קוֹדֶם לְמַעֲשֶׂה וְכַדּוֹמֶה. וּבְחַדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר מַשִּׁיג עַל זֶה, וְדַעְתּוֹ דְּכָל שֶׁגִּלָּה דַּעְתּוֹ דְּאֵינוֹ קוֹנֶה אֶלָּא בְּדָרְקָא שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ הַגְּלִילָה סָגִי. מָצָא דָּבָר בַּחֲצַר בֵּית הַכְּנֶסֶת (מנ) אוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, זָכָה בּוֹ וְלֹא אָמְרִינַן דִּיקְנָה הֶחָצֵר לְהֶקְדֵּשׁ, דְּחָצֵר קוֹנָה מִטַּעַם יָד וְאֵין יָד לְהֶקְדֵּשׁ [מַגֵּן אַבְרָהָם (שם) בְּשֵׁם אַגָּדָה (מעילה סי׳ א) וְעַיֵּן בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר], וּבְסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״כ) כָּתַב שֵׁשׁ בָּזֶה דֵּעוֹת בֵּין הָרִאשׁוֹנִים, עַיֵּן שָׁם. הַמִּתְנַדֵּב אֵיזֶה דָּבָר לְבֵית הַכְּנֶסֶת כְּגוֹן פָּרֹכֶת וְטַפֵּי כֶּסֶף וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה וְרוֹצֶה לִכְתֹּב שְׁמוֹ עָלָיו, אֵין הַצִּבּוּר יְכוֹלִים לְעַכֵּב עָלָיו, שֶׁגַּם הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת וּמְפָרְסֶמֶת הָעוֹשֶׂה מִצְוָה [רַשְׁבָּ״א (בתשובה ח״א סי׳ תקפא)], וּמִיהוּ דַּוְקָא אִם נִתְרַצּוּ לְקַבֵּל נִדְבָתוֹ, אֲבָל אֵין יָכוֹל לְהִתְנַדֵּב וְלִכְתֹּב שְׁמוֹ עָלָיו בְּעַל כָּרְחוֹ שֶׁל הַצִּבּוּר [פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כג)]. כָּתַב בְּסֵפֶר חֲסִידִים סִימָן תק״ג מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁבָּנָה בֵּית הַכְּנֶסֶת וְרָצוּ הַקָּהָל לְהִשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ בְּמָעוֹת וְלֹא רָצָה, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה לוֹ וּלְזַרְעוֹ לְשֵׁם, וְכָלָה זַרְעוֹ. כָּתַב אֱמוּנַת שְׁמוּאֵל סִימָן ל״ה שֶׁהָיָה אֵירָה סְכוּסוּךְ בְּצַד צְדָקָה שֶׁשָּׂכַר פּוֹעֲלִים לְסַיֵּד אוֹ לְכַיֵּד בְּמָעוֹת צְדָקָה, אֵין לִכְתֹּב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, זֹאת נַעֲשָׂה בְּפִקָּדַת פְּלוֹנִי גַּבָּאי וְכוּ׳, דְּדַוְקָא מִי שֶׁעוֹשֶׂה בְּעַצְמוֹ אוֹ מְקַדֵּישׁ מָמוֹנוֹ כּוֹתְבִין. עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְהוּבָא בְּאַלְיָה רַבָּה עַיֵּן שָׁם בְּסִימָן ק״נ (סק״ה):

שַׁעַר הַצִּיּוּן

טו (מ) ט״ז (ס״ק יב): **(מפ)** מַגֵּן אַבְרָהָם (ס״ק כג) בְּמַה שֶּׁמְּשִׁיג עַל הַמַּבְי״ט (ח״ב סי׳ קנא): **(מנ)** אַלְיָה רַבָּה (ס״ק כב): **(מנ)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק כג):

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehador - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah